

Utbildningsinspektion i grundskolan Elias Fries skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Elias Fries skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	120
Förskoleklass	27
Grundskola	244

Utbildningen vid Elias Fries skola omfattar verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 6. Skolan, som är lokaliserad till centralorten Hyltebruks norra del, byggdes i mitten av 90-talet och består av åtta små trähus, placerade längs en bruksgata. Småskalighet, naturnära material och kretsloppstänkande präglar skolans byggnation. Skolområdet omfattar drygt fyra hektar och består utöver bygatan av stensättningar, odlingar och dammar, fotbollsplaner och lekplatser. Skolans elever och personal har också tillgång till nästan två hektar skogsmark.

Fritidshemsverksamheten, som är organiserad i tre avdelningar, är integrerad i skolans lokaler.

Slöjd- och idrottsundervisning genomförs på Örnaskolan, respektive intilliggande idrottshall.

Lunch liksom fritidshemsverksamhetens frukost och mellanmål serveras i klassrummen.

Området är socioekonomiskt varierat och eleverna kommer från såväl tätorten som omkringliggande landsbygd. Cirka 10 procent av eleverna har invandrabakgrund.

Verksamheten är organiserad i tre arbetslag, varav två omfattar verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 3. Det tredje arbetslaget omfattar årskurserna 4 – 6.

Genomförandet av inspektionen i Elias Fries skola

Skolverket sände den 24 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Elias Fries skola har bestått av undervisningsråden Lena Godin och Lena Wikström. Besök i Elias Fries skola inleddes den 14 september och avslutades den 15 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Elias Fries skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan infor-

mation om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

På Elias Fries skola genomfördes formella intervjuer med skolans två rektorer, representanter ur den pedagogiska personalgruppen, elevvårdsteamet, elever och föräldrar. Besök gjordes också i den pågående verksamheten.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Den gemensamt uttalade visionen på Elias Fries skola är att eleverna skall vara trygga och ta ansvar för sitt arbete och sin skolmiljö. Eleverna skall respektera varandra, lyssna på varandras åsikter och följa demokratiskt tagna beslut.

Såväl skolledningen som personalrepresentanterna gav under intervjuerna uttryck för att eleverna får sin undervisning i en trygg och harmonisk miljö. Man framhåller att respekt för sina medmänniskor, djur och natur är ett resultat som blir framträdande i en undervisning som så tydligt tar fasta på naturens tillgångar, en uppfattning som i stort delades av elevvårdspersonalen som dock påpekade att skolan inte har varit fri från inslag av mobbning.

Intervjun med de yngre eleverna visade på att de trivs och gläds åt att gå till skolan. Eleverna i de högre årskurserna var emellertid av uppfattningen att det förekommer mobbning på skolan, att elever med invandrarbakgrund löper större risk att bli utsatta och att avsaknaden av vuxennärvaro på raster är påfallande. Dessa uppgifter förstärks i samtalet med föräldrarna som uttrycker sin oro och irritation över att personalen har dålig kontroll på var eleverna finns, t ex då de skall hämtas hem från skolan eller fritidshemmet. Föräldrarna uttryckte sig i övrigt positivt om klimatet på skolan och framhöll fördelarna med den småskaliga byggnadsstilen utan långa korridorer, stora samlingsrum och matsalar. De små separata skolhusen kan istället erbjuda tillgänglighet och trygghet.

Vid besöket på skolan kunde inspektörsteamet se elever som tilltalade och uppträdde mot varandra på ett naturligt och trevligt sätt. Samtalstonen mellan elever och vuxna var likaledes vänlig och respektfull.

Något tydligt incitament var däremot svårt att finna vad gäller elevernas möjlighet att ha inflytande och i takt med stigande ålder ta ett allt större ansvar för sitt skolarbete. Inspektörerna såg få exempel på arbetsmoment som tydde på att eleverna deltagit i en målstyrd diskussion eller i övrigt haft möjlighet att påverka

eller delta i planeringen av sitt skolarbete. De besökta lektionerna var i stor utsträckning av slaget genomgång, högläsning eller arbete då alla elever arbetade med samma eller likartade uppgifter.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att eleverna på Elias Fries skola utvecklar normer, värden och förhållningssätt som ligger i linje med nationella och lokala mål. Skolmiljön är i huvudsak trygg men under inspektionen förekom signaler som tyder på att ytterligare ansträngningar måste göras för att säkra att elever inte utsätts för kränkningar.

Resultatet av skolans insatser för att ge eleverna möjlighet att i takt med stigande ålder vara med och ta ansvar för sitt skolarbete får emellertid betraktas som otillräckliga. Någon genomgående inriktning eller något övergripande ställningstagande tycks inte finnas i detta avseende.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Resultaten av de nationella proven 2003 visade att tre elever i årskurs 5 inte klarade de nationella ämnesproven i engelska, åtta elever nådde inte målen i matematik och fem av 41 elever klarade inte målen i svenska.

Rektorn menar att elevresultaten generellt brukar vara goda och att de något sämre resultaten 2003 var följderna av att två elever inskrivna i särskolan deltagit och några elever, som nyligen anlänt till Sverige och med stora svårigheter att läsa och tolka svenska språket, också hade genomfört proven.

Personalrepresentanterna menar att eleverna överlag fått en god kunskapsbas när de lämnar Elias Fries skola, en uppfattning som föräldrarna delar. Personalen menar också att eleverna med införandet av förskoleklassen har en högre kunskapsnivå, en mer utvecklad ordförståelse och visar en större iver att lära då de börjar i årskurs 1.

Sammanfattningsvis har det vid inspektionen inte framkommit att kunskapsresultaten skulle avvika markant från vad som kan förväntas och vad som är fallet på andra skolor med likartade förutsättningar. De resultat som framkommit är förstås beroende av såväl skolans insatser som elevernas förutsättningar, socioekonomiska bakgrund och många andra faktorer.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

På Elias Fries skola har man i ett gemensamt måldokument formulerat att eleverna skall visa respekt för sina medmänniskor och vara rädda om gemensam och andras egendom. Ingen mobbning skall få förekomma och om en sådan situation skulle uppstå skall den inte förbli ouppmärksammasad.

Skolans pedagogik, som har sin utgångspunkt i de möjligheter som den yttre miljön erbjuder, utgör enligt såväl skolledningen som personalrepresentanterna en positiv grund för att skapa ett fysiskt och psykosocialt gott klimat. Personalen framhåller att skolan är förhållandevis liten och hela personalgruppen är bekant med de flesta eleverna på skolan. Detta är värdefulla incitament för att skapa en trygg miljö där eleverna kan känna delaktighet och möjlighet till samverkan. I utomhuspedagogiken kan barn och vuxna umgås på ett otvunget sätt, nya kamratgrupperingar kan komma till stånd och elever som har svårt att hävda sig i klassrummet kan använda andra uttrycksmedel i skolans trädgårdar, odlingslotter eller i skogen.

Återkommande etiska samtal och tematiska arbeten kring skolans värdegrund är enligt skolledningen verktyg i arbetet för att skapa en positiv värdegrund. Det framgår av skolans kvalitetsredovisning att kompisprat, samarbetsövningar och samtalsgrupper är andra instrument för att stärka värdegrundsarbetet.

Skolan har i sin arbetsplan ett avsnitt som behandlar arbetet för att motverka mobbning. Handlingsplanen är emellertid begränsad så till vida att den ökar beredskapen för att kunna hantera mobbning men saknar vägledning i arbetet för att möta andra kränkningar som kan förekomma på en skola, t ex sexuella trakasserier eller rasism. I kommunens skolplan anges att skolornas mobbningsplaner årligen skall utvärderas och omprövas, en uppgift som behöver aktualiseras på skolan.

Att personalen har uppmärksamhet riktad mot det fysiska och psykosociala klimatet på skolan finns inte anledning att betvivla men något tydligt uttalat övergripande värdegrundsarbete, eller gemensamt beslutade metoder i arbetet för att grundlägga och bibehålla goda attityder bland eleverna, kan inspektörerna inte finna. Detta är iakttagelser som blir bekräftade i samtalet med representanterna ur elevvårdsteamet. Elevvårdspersonalen efterlyser verksamhetsövergripande riktlinjer och en återkommande aktiv diskussion om regler, normer och demokratiska förhållningssätt. Man framhåller också vikten av att få till stånd gemensamt beslutade metoder för att tydliggöra värdegrundsarbetet.

Den formella organisationen för att ge eleverna möjlighet till delaktighet och samverkan hade brister. Klassråd förekom sporadiskt och i vissa klasser samlas man aldrig till sådana. Uppgifterna kring elevrådets arbete var också oklara.

Elevernas inflytande i det dagliga arbetet var likaledes ett arbete som behöver utvecklas. Elevernas utsagor vittnade om att skolarbetet i de lägre årskurserna i stor utsträckning bestämdes och leddes av läraren. De äldre eleverna berättade emellertid att det egna ansvarstagandet i någon mån ökade i takt med stigande ålder och målen för arbetet blev i samma takt mer tydliga. Personalrepresentanterna var medvetna om svårigheterna med att involvera eleverna i upplägget av skolarbetet och gav också uttryck för det angelägna i att utveckla ett mer elevdemokratiskt arbetssätt.

Föräldrarnas inflytande anges som ett uttalat inriktningsmål i skolplanen för Hylte kommun. I denna finns angivet att föräldrarna skall vara representerade på alla skolenheter. På Elias Fries skola finns en målsättning som väl stämmer överens med denna målsättning. Här anges att föräldrar, personal och elever skall känna delaktighet, gemenskap och trygghet när det gäller skolans utveckling. Föräldrarna skall få information om vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och vårdnadshavare har.

Skolans personal menar att kontakten med föräldrarna vittnar om ett positivt ömsesidigt samarbete, många föräldrar deltar då skolan kallar till möte och engagemanget är överlag stort. Ett brukarråd med föräldra-, elev-, och personalrepresentation träffas regelbundet och handhar frågor av företrädesvis praktiskt slag. De intervjuade föräldrarna framhöll att man som förälder alltid känner sig välkommen till skolan, men efterlyste skolans målsättning och möjlighet till delaktighet i den pedagogiska diskussionen på skolan. Föräldramöten beskrevs som informativa och trevliga, men någon diskussion om det inre arbetet i skolans fanns som regel aldrig på agendan.

Eleverna på Elias Fries skola erbjuds från och med hösten 2004 skolhälsovård av den arten att den uppfyller skolförfattningarna. Skolan har dessförinnan haft svårigheter att rekrytera skolsköterska och har under någon termin stått utan sköterska.

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att skolan tar ansvar för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling men mot bakgrund av att det saknas ett tydligt uttalat övergripande värdegrundsarbete, bör skolans insatser i detta avseende klargöras och skärpas.

Skolan har en mobbningsplan men planen behöver utvecklas då denna saknar en beskrivning av hur arbetet mot andra kränkningar, till exempel sexuella trakasserier eller rasism, kan stävjas.

Inspektörsteamet gör vidare bedömningen att skolans ansträngningar att göra eleverna delaktiga i planeringen av sitt skolarbete pågår. Detta är emellertid ett utvecklingsarbete där insatserna behöver bli långt mer tydliga.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Hylte kommuns skolplan anges att skolorna skall organisera sin personal i arbetslag. Personalen på Elias Fries skola är organiserad i tre arbetslag från förskoleklass till årskurs 6, en grundläggande organisation som enligt skolans måldokument skall leda till att ge eleverna en tydligare helhetsupplevelse i läroprocessen.

Verksamheten på skolan är organiserad i åldershomogena klasser. Ett arbetssätt baserat på de grundläggande idéerna kring arbetslagets effekter har utvecklats i de lägre årskurserna tillsammans med skolbarnsomsorgen medan såväl personalrepresentanter som elever i de högre årskurserna ger uttryck för att samverkansarbetet över åldersgränserna, i syfte att ge eleverna en tydligare helhetsupplevelse i läroprocessen, är mycket begränsat. Man menar att det i ganska ringa utsträckning förekommer arbetsmetoder som bygger på en individanpassad undervisning där samverkan i och mellan arbetslagen ligger till grund för arbetet, ett arbetssätt där eleverna kan arbeta tematiskt, enskilt eller i grupperingar med andra elever med likartade intressen eller mognadsnivåer.

Ur personalintervjuerna framträder en enighet om att kommunens skolplan är ganska okänd och de lokala kursplanerna inte tillräckligt påtagliga och aktuella. Avsaknaden av avsatt tid, där skolledningen och hela personalgruppen möts och för en pedagogisk diskussion, är tydlig.

Utomhuspedagogik är ett viktigt inslag i skolans pedagogiska profil. Metoden att utgå från och förstärka elevernas upplevelser i skolans närmiljö och skogsareal framställs som ett bärande instrument i det pedagogiska arbetet. Skolans informationsmaterial beskriver hur man använder miljön för att tillgodose barnens rörelsebehov, stimulera deras sinnesintryck och skapa förståelse för kretsloppet i naturen.

I skolans kvalitetsredovisning finns angivet att elever i behov av stöd skall uppmärksammas och art och omfattning av stödinsatser skall utredas och tillgodoses. Personalen menar att de upplever sig ha god kontroll över den enskilde elevens kunskaps- och utvecklingsnivåer. Elevvårdsteamets stöd och diagnostiska tester i årskurs 2 bidrar till att säkerställa att ingen elev blir oupptäckt men samtidigt är man medveten om att det saknas ett enhetligt system för att identifiera elever med behov av extra stöd. En diskussion har satts igång för att klargöra vilka insatser som skall användas i framtiden.

Den övervägande delen av personalrepresentanterna uttrycker att skolans möjligheter är förhållandevis goda vad avser att ge extra stöd till elever som behöver det, en uppfattning som förstärks av såväl elevernas som föräldrarnas uttalanden. Elevvårdsteamets insatser framstår som professionella och uppskattade.

Ett system för utarbetande av åtgärdsprogram har tagits fram i kommunen och pedagogerna ser dessa dokument som bra verktyg för planeringen kring eleverna som behöver extra insatser. Det råder emellertid en viss tveksamhet bland föräldrarna huruvida de ges tillfälle att medverka då åtgärdsprogrammen formuleras.

Modersmålsundervisning och information om sådan undervisning sker vid starten av varje läsår. Undervisningen är förlagd till Örnaskolan efter ordinarie skoltid. Det är få elever som deltar i modersmålsundervisning. Skälet till detta hänger samman med att man inte lyckats finna lärare till alla aktuella språk men också utifrån det faktum att eleverna tvingas förflytta sig till annan skola efter avslutad skolgång, en situation som flera menar bidrar till att eleverna väljer bort undervisningen.

Två särskoleelever, som till hjälp har var sin elevassistent, är individintegrerade på skolan. Lärarna i de aktuella klasserna är positiva till integreringen men upplever samtidigt att det är svårt att möta eleverna på rätt nivå och finna arbetsmetoder som kan stimulera och tillgodose dessa elevers behov. Från och med innevarande år får elevassistenter handledning av skolans specialpedagog som dock inte grundar sitt arbete på särskolans läroplan eller timplan. Någon kännedom om att undervisning av särskoleelever skall ske utifrån särskolans kursplaner och timplan, finns inte på skolan.

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att det krävs ytterligare ansträngningar för att skolornas pedagogiska arbetsformer skall leva upp till intentionerna i läroplanen. Pedagogiska forum med tydligt avsatt tid för samtliga personalkategorier kan underlätta en sådan utveckling.

Elever som har svårigheter i sitt skolarbete skall ges särskilt stöd. Detta förutsätter att skolorna försäkrar sig om att elevernas studieresultat blir identifierade, bedömda och dokumenterade. Inspektörsteamet gör bedömningen att så inte sker i tillräcklig utsträckning.

Inspektörsteamet gör vidare bedömningen att undervisningen av de integrerade särskoleeleverna inte lever upp till skolförfattningarnas krav och att fokus måste sättas på elevernas situation.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Ledningen för barn- och utbildningsverksamheten i kommunen är sedan årskiftet 2003/2004 organiserad i två team. Rektorsbefattningen på Elias Fries skola delas mellan två befattningshavare som båda ingår i ett av rektorsteamet tillsammans med ytterligare 2 skolledare. Elias Fries rektorer har rektorsansvar på ytterligare en skola, nämligen för Örnaskolans 4 – 9 verksamhet. Örnaskolan är kommunens enda F – 9 skola med över 700 elever.

Genom den nya organisationen ville man bland annat stärka rektorerna genom den support ett team kan ge och också öka det administrativa stödet. Rektorernas möjligheter att finnas tillgängliga på skolorna och kunna göra sig tydliga i det pedagogiska utvecklingsarbetet skulle därmed stärkas.

Att de båda skolorna har en gemensam ledning motiveras med att man på sikt skall kunna erbjuda eleverna en skolgång som hänger samman till en obruten utbildningslinje som sträcker sig från förskoleklassen på Elias Fries skola till årskurs 9 på Örnaskolan.

Av samtalet med rektorerna framgick att de ännu inte funnit formerna för hur de olika ansvarsområdena skall fördelas på skolan. Det formella ansvaret avseende personal- och arbetsmiljöfrågor är dock fördelat så att det till största delen följer skolans två spår.

”Vi har två rektorer men vet aldrig var dom är, vi vet inte vem som ansvarar för vad och alla våra olika viljor förblir otyglade och obesvarade och vem leder oss i riktning mot den röda tråden” ett citat som kan sammanfatta personalens irritation och saknad efter ett närvarande och tydligt ledarskap. Föräldrarna ger också uttryck för att rektorn är svår att nå och tycks inte vara informerad om att det numera finns två rektorer på skolan. Inspektörsteamet gör med hänvisning till ovanstående beskrivning bedömningen att ansvarsfördelningen mellan rektorerna inte är klarlagd och därmed inte heller godtagbar.

Skolans kvalitetsarbete sker företrädesvis under två dagar i samband med vårterminens avslutning. Skolledning och personal är då samlad och diskussioner om skolans olika insatser och resultat lyfts i dagen. Det framgår av intervjuerna att personalen tycker diskussionerna alltför ofta ”går i samma spår” och sällan leder till att resultat ställs samman och leder till åtgärder eller förändringar. Personalrepresentanterna berättar emellertid att de står inför fortbildningsdagar då arbetet med kvalitetsredovisningarna skall behandlas, en insats man har förväntningar på.

Bland skolans dokument finns en kvalitetsredovisning som hittills tagits fram utan medverkan av personal och föräldrar. Kvalitetsredovisningen följer en uppgjord mall som har otydlig koppling mellan nationella mål, skolplan och arbetsplan. Resultatet är därför mer att likna vid en form av verksamhetsberättelse som under flera rubriker saknar bedömningar av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Skolans kvalitetsredovisning kan med hänvisning här till inte anses leva upp till författningens krav.

Sammanfattningsvis finner inspektörsteamet att ledningen visar ansvar för att tillgodose elevernas rätt till utveckling och utbildning men arbetet på skolan skulle kunna stärkas och påskyndas om ansvarfördelningen mellan rektorerna blev klarlagd och skolledningen i långt större utsträckning blev tydlig i det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Utifrån inspektionsteamets bedömning genomförs inte uppföljningar och utvärderingar på ett genomtänkt sätt och i tillräcklig utsträckning, ett arbete för att följa och utveckla kvaliteten av skolornas insatser.

En kvalitetsredovisning skall enligt förordningen om kvalitetsredovisning innehålla bedömningar av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Skolans kvalitetsredovisning kan med hänvisning härtill inte anses leva upp till författningens krav.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Elevers val finns inlagt på schemat från årskurs 3. Sammantaget framstår elevernas val vara organiserat på ett sätt som innebär att eleven kan välja arbetsområde som innebär fördjupning och breddning av elevers kunskaper.

Något extra språkval kan eleverna inte göra på Elias Fries skola. Språkvalet genomförs i sin helhet på Örnaskolan.

På Elias Fries skola finns utbildad pedagog som ansvarar för organisationen kring svenska som andraspråk. Elever i behov av sådan undervisning får under de tre första åren sin undervisning i den ordinarie klassen. Från årskurs 4 organiseras undervisningen i separerade grupper.

En elev skall ha studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det men något sådant stöd förekommer inte på skolan.

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att Elias Fries skola i stort erbjuder det utbud som de statliga bestämmelserna föreskriver och eleverna ges rimliga möjligheter till valfrihet enligt författningarna.

Inspektörerna gör dock bedömningen att elever i behov av studiehandledning på sitt modersmål inte får något sådant stöd, vilket inte är förenligt med skolförfattningarna.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Skolorna i kommunen tilldelas en grundersättning enligt ett system med nyckeltal. Därutöver får varje team resurser till specialundervisning, svenska som andraspråk samt till elevassistenter. Dessa resurser fördelas inom och mellan teamen inför varje läsår och omfördelning kan ske under läsåret.

Pedagoger på skolan har med något undantag utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och enligt rektorn har det hittills inte varit några problem att rekrytera utbildad personal. En plan för personalens kompetensutveckling finns upprättad men några fortbildningsinsatser kan för närvarande inte genomföras som följd av ett verksamhetsövergripande köpstopp.

Elias Friesskolans lokaler är byggda i mitten av 90 - talet och består av åtta små trähus. Varje klass har egen ingång till sin hemvist som består av klassrum, grupprum, kapprum och toaletter. Lokalerna är fräscha men ger intrycket av att vara trånga och begränsa pedagogernas möjligheter att skapa flexibla elevgrupperingar. Personalen bekräftar detta och uttrycker att avsaknaden av mindre rum är påfallande. Någon avskildhet för personalens arbete, enskilt eller i grupp är inte heller möjlig.

Skolans datorer är av äldre modell och personalrepresentanter såväl som föräldrar påtalar behovet av en datorpark som bättre kan svara mot undervisningens behov. Uppfattningen om läromedel och annat material skiftar men enligt inspektörernas bedömning får detta anses hålla normal standard.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att skolan använder sig av lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Inspektörerna gör vidare bedömningen att skolans lokaler i många avseenden är tilltalande men saknar rum för avskildhet och gruppaktiviteter, vilket försvårar personalens möjligheter att individualisera undervisningen för eleverna. Skolans datorer är knappast tidsenliga men det totala utbudet av pedagogiskt material får trots det anses hålla sådan standard att eleverna kan erbjudas en saklig och tidsenlig utbildning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Elias Fries skola övergripande är av god kvalitet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- skolmiljön på Elias Fries skola är i huvudsak trygg men under inspektionen framkom signaler som tyder på att ytterligare ansträngningar måste göras för att säkra att elever inte utsätts för kränkningar,
- resultatet av skolans insatser för att ge eleverna möjlighet att i takt med stigande ålder vara med och ta ansvar för sitt skolarbete är otillräckligt, någon genomgående inriktning eller något övergripande ställningstagande finns inte i detta avseende,
- något ställningstagande avseende skolans övergripande värdegrundsarbete finns inte,
- skolan har en mobbningsplan men planen behöver utvecklas då denna saknar en beskrivning av hur arbetet mot andra kränkningar, till exempel sexuella trakasserier eller rasism kan stävjas,
- elevernas studieresultat blir inte i tillräcklig utsträckning identifierade, bedömda och dokumenterade,
- det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolorna kan stärkas och påskyndas om rektorernas faktiska närvaro och ledarskap är tydligare och
- uppföljningar och utvärderingar i syfte att följa och utveckla kvaliteten av skolans insatser genomförs inte i tillräcklig utsträckning,

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Undervisningen av de integrerade särskoleeleverna kan inte anses leva upp till skolförfattningarnas krav (6 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Ansvarsfördelningen i skolledningen är oklar och kan inte anses vara av det slaget att den lever upp till gällande skolförfattningar (2 kap. 2 § skollagen).
- Skolans kvalitetsredovisning kan inte anses leva upp till författningens krav (1 § förordningen om kvalitetsredovisning).
- En elev skall ha studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det men något sådant stöd förekommer inte på skolan (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-02-17	Lund

Lena Godin
Lena Wikström